

Plannen is puzzelen

Slechts vier procent van de zwangere vrouwen bevalt op de uitgerekende datum. Wanneer de rest bevalt, is niet te voorspellen. Toch moeten planners in de kraamzorg voor elke bevalling op elk moment van de dag een kraamverzorgende paraat hebben. Dit vergt heel wat gepuzzel.

Tekst: Ingeborg Hoogsteen

'In mijn werk draait het om keuzes maken', vertelt Mariska Jansen-Kroon, één van de drie vaste planners van het Geboortecentrum Wonderwereld in Hoofddorp. 'Ons beleid is één kraamverzorgende per kraamgezin. Maar soms komen er tien gezinnen thuis uit het ziekenhuis terwijl je maar vijf kraamverzorgenden beschikbaar hebt. Dan zijn we wel eens genoodzaakt minder zorg te bieden.' Om in te spelen op de onvoorspelbaarheid van de kraamaanvragen wordt er bij het Geboortecentrum Wonderwereld niet op rooster gewerkt. 'We hebben fulltimers, parttimers en oproepkrachten in dienst. Een van de dilemma's in mijn werk is dat fulltimers voorgaan. Zij staan altijd op wacht en zijn verplicht om in een gezin te starten. We kijken ook wie het meest geschikt is voor een kraambed. En hoe ver de beschikbare kraamverzorgenden van het kraambed wonen: een paar straten verderop of een halfuur rijden. Het is een heel gepuzzel.'

GEVEN EN NEMEN

Mariska maakt eigenlijk nooit mee dat kraamverzorgenden boos op

haar of haar collega's worden. 'In overleg met ons is veel mogelijk, zoals dagen omwisselen. We willen het iedereen naar de zin maken.' Per maand berekent de kraamorganisatie in Hoofddorp op basis van de bevallingsmarge van vijf weken (drie weken voor en twee na de uitgerekende datum) hoeveel inschrijvingen zij aankan. Mariska: 'Een kleine overschrijding van het maximum is geen punt omdat vrouwen een miskraam of een keizer-

snee kunnen krijgen of niet thuis maar in het ziekenhuis gaan bevallen. Maar als we in een periode geen zorg kunnen garanderen, moeten we nee verkopen.' Karen Dijkstra, planner bij Isis Kraamzorg in Heerenveen, heeft nog niet meegemaakt dat zij en haar collega's kraamaanvragen moesten afwijzen. 'Tot nu toe is het altijd gelukt. We hebben kraamverzorgenden die we altijd mogen belen om bij te springen. Daar staat tegenover dat we rekening

houden met hun persoonlijke wensen. Het is geven en nemen.'

SCHIPPEN

Isis Kraamzorg kent geen limiet qua inschrijvingen. Karen: 'We kijken naar het totaal aantal inschrijvingen en maken een schatting van het aantal thuisbevallingen. Ook kijken we of we een goed dekkende wachtlijst hebben voor de nachten. Mijn ervaring is dat het vaak hollen of stilstaan is. Met andere kraamcentra hebben we goede contacten. Als het druk is lenen we soms kraamverzorgenden aan elkaar uit.'

Bij Isis Kraamzorg komt er in principe één kraamverzorgende per kraamgezin over de vloer. 'Dat zorgt voor rust in een gezin. Maar om dat waar te maken, is het schipperen. Een kraamverzorgende kan door ziekte, een vrije dag of privéomstandigheden niet altijd acht dagen achter elkaar werken. We willen het beste voor het kraamgezin, maar ook de kraamverzorgen-

'Ze flikken het elke keer weer.'

de tevreden houden en haar een optimale werkconditie bieden. Dat doen we door met onze kraamverzorgenden een persoonlijke band op te bouwen, en oprecht in hen geïnteresseerd te zijn.' Dagelijks checken de planners of er in elk werkgebied voldoende kraamverzorgenden op wacht staan. 'Daarbij kijken we ook naar de reistijd. Een kraamverzorgende moet binnen een uur bij een bevalling kunnen zijn, maar liever in een halfuur tot drie kwartier.'

GËNANT

Ook Careyn Kraamzorg, dat vijf vestigingen in Nederland heeft, streeft naar één kraamverzorgende per kraamgezin. 'Dat kan niet altijd', zegt planner Esther van Haaren. 'Vooral niet in de pool en tijdens de avonden. Ben je 's avonds of 's nachts bij een bevalling geweest en start je met een nacht- of avondwacht, dan maak je het gezin af. Doe je een losse avond- of nachtwacht, dan word je afgelost' Bij het plannen kijkt Esther volgens het protocol ook naar de min- en plusuren van haar kramende collega's. 'Uiteraard kij-

Foto's: iStock

ken we naar het gezin, maar iemand met minuren en een groot contract krijgt eerder werk dan iemand met een klein contract en plusuren.'

Een van de lastigste dingen in haar werk vindt Esther als er meer gezinnen zijn dan op wacht staande kraamverzorgenden. 'Dan vragen we kraamverzorgenden die vrij hebben om in te vallen of eerder te beginnen. Maar lukt dat niet, dan bellen we de andere vestigingen of oproepkrachten. Ik vind het niet prettig als kraamverzorgenden zich in allerlei bochten moeten wringen. Soms vind ik het ook wel gênant om iemand met een vrije dag te bellen of die toch wel een kraam wil doen. Aan de andere kant: voor wat, hoort wat. Krijgen we het niet rond, dan moeten we in het ergste geval zorg delen.' Die vervelende boodschap brengt de planner aan

zowel het gezin als de kraamverzorgende over. 'Voor een kraamverzorgende is het geen goede binnenkomer als ze meteen moet vertellen dat ze niet acht maar drie uren komt. Wij geven het van tevoren aan de ouders door zodat ze er rekening mee kunnen houden en bijvoorbeeld extra opvang kunnen regelen.'

NEE ZEGGEN

Mary Wallaard werkt drie jaar bij Careyn. Planners mogen haar altijd bellen als hun planning in de knel komt. 'Maar ik heb moeten leren om nee te zeggen. Ik heb zelf ook een gezin, met twee kinderen van 13 en 11 jaar, maar als het moet gaan mijn kinderen zelf naar school en neemt mijn man alles van mij over. Als ik niet kan inspringen dan proberen de planners me geen schuldgevoel te geven. Dat stel ik op prijs.' Het

contact met de planners van Careyn ervaart Wallaard als tweerichtingsverkeer. 'Alles is bespreekbaar. Is het druk terwijl we al een startdatum hebben afgesproken? Dan kunnen we

'Een mooie kraam staat of valt met een goede planning.'

altijd een dag eerder starten of een dag opschuiven. Hoe druk het ook is, als ik op de planning langskom hebben ze altijd tijd voor een kopje koffie. De drempel om dingen te vragen is laag waardoor ik niet denk: o jee, ik moet een vrije dag vragen.' De kraamverzorgende heeft veel bewondering voor de planners. 'Ik zou het niet kunnen. Je moet behoorlijk stressbestendig zijn. De dag voor kerst kwamen zo'n twintig vrouwen uit het ziekenhuis, terwijl de helft van de kraamverzorgenden dan vrij heeft. Dat kost een hoop gepuzzel en geregel, en toch flikken ze het elke keer weer.' Lange reistijden of vervelende roosters neemt zij de planners niet kwalijk. 'Mijn reistijd komt eigenlijk nooit boven de drie kwartier en roosters gaan altijd in goed overleg. Je moet in ons werk heel flexibel zijn.'

PETJE AF

'Een mooie kraam staat of valt met een goede planning', zegt Minette Lamberts, kraamverzorgende bij Geboortecentrum Wonderwereld. 'Ze kijken goed wie ze naar een gezin sturen. Zo houden ze er rekening mee dat ik het verst weg woon en laten ze bijvoorbeeld de verloskundige mij eerder bellen.' Na elke kraam meldt ze zich af bij

de planners. 'Dan vragen ze mij meteen hoe het is gegaan en bieden een luisterend oor.' Lamberts zou niet een dagje willen ruilen met een planner. 'Het lijkt me een vreselijke stressbaan. Petje af hoe ze het elke keer weer voor elkaar krijgen. Best uniek dat ons centrum heeft gekozen om niet op rooster te werken zodat een kraamgezin de hele kraam dezelfde kraamverzorgende heeft. Dat vinden gezinnen erg prettig. Ook voor kraamverzorgenden is dat fijn: ze kennen het huis en bouwen een band op met het gezin. We moeten wel acht dagen achter elkaar werken, maar twee tot drie kraamgezinnen in één week zou mij onrustig maken.'

BIJZONDER

Ook Monique Zandstra-van Houten, die zeven jaar als kraamverzorgende bij Isis Kraamzorg werkt, heeft geen vaste werkdagen. Isis streeft naar één-op-één kraamzorg. Slechts een klein percentage van de kraamverzorgenden werkt op rooster. Omdat ze zwanger is, zit ze nu zelf tijdelijk op kantoor. 'Eerst dacht ik wel eens "waarom doen ze dat nu zo?" Nu begrijp ik het beter. Het is niet makkelijk om het iedereen naar de zin te maken. Mijn ervaring is dat de planners echt rekening met ons houden door bijvoorbeeld als dat kan een kraamverzorgende in haar buurt te laten werken.' Isis Kraamzorg is voortgekomen uit de fusie tussen Samenzorg, de Friese Wouden en Isis Kraamzorg. Monique: 'Drie organisaties zijn bij elkaar gevoegd en we gingen van honderdvijftig naar driehonderdvijftig medewerkers. Toch nemen de planners de moeite om iedereen te leren kennen. Heel bijzonder vind ik dat.' ●

Lasagne Pesto & Ricotta

Bereiding: Meng de ricotta, de pesto (houd een flinke eetlepel apart), het ei en de pijnboompitten (droog gebakken in een koekenpan). Kook de lasagnevellen. Vet een grote ovenschotel goed in en bedek de bodem met lasagnevellen. Schep een deel van het ricottamengsel erover en bestrooi dat met Parmezaanse kaas. Doe dit nog een paar keer en eindig met een laag lasagnevellen. Bestrijk deze laag met de eetlepel pesto die je apart had gehouden. Doe er nog een paar klontjes boter bij en zet de schotel 30 minuten in een oven van 180°C. Haal de schotel uit de oven en laat de lasagne 5 minuten rusten voordat je hem in stukken snijdt. Geef er een puree van verse tomaten bij.

Bron: *Mijn Little Italy*.
ISBN 978 90 8989 186 0.
Prijs: € 17,95.

Ingrediënten voor 6 personen: 400 g lasagnevellen • 400 g ricotta • 1 pot basilicumpesto • 1 ei • 100 g pijnboompitten • 100 g Parmezaanse kaas • 40 g boter

NBvK

De NBvK is betrokken bij de ontwikkeling van **De normen verantwoorde zorg in de kraamzorg**. Heb je vragen over deze normen? Stuur dan een e-mail naar: info@nbvk.nl.

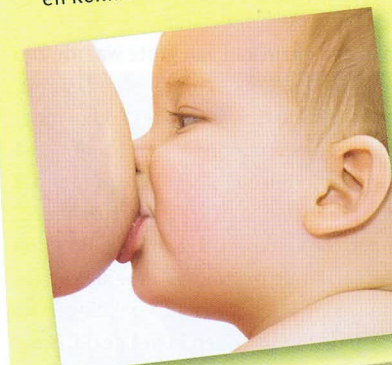
TIP

Kraamverzorgende Yvon Huijser heeft een tip voor de peddaal-emmer: 'Leg een aantal peddaal-emmerzakken onderin de peddaal-emmer, zodat je meteen na het legen een nieuwe zak paraat hebt. Dit scheelt weer tijd.'

7 en 8 mei 2010 International Breastfeeding and Lactation Symposium

Specialisten op het gebied van borstvoeding presenteren hun nieuwste onderzoek en verzorgen voor de bezoekers van het symposium verschillende workshops. Het symposium is een forum geworden waar artsen, lactatiekundigen en andere borstvoedingsprofessionals elkaar kunnen ontmoeten en kennis kunnen uitwisselen.

Locatie: Molino Stucky Hilton
Venetië, Italië.
Meer informatie en aanmelden:
www.medela.ch/congress/

AGENDA TIP